

TEMETTUÂT KAYITLARINA GÖRE MANİSA UNCUBOZ KÖYÜ VE TARİHİ GELİŞMESİ

Giriş

1844-1845 tarihli temettuât defterini¹ çeşitli yönleriyle değerlendirmeye çalışılacağıımız Uncuboz köyü, bugün Manisa şehrinin batı kısmında yer alan mahallelerden birisidir. Uncuboz köyü kabaca doğuda Manisa şehrine, batıda Safran çayına veya Keçili Köye, kuzeyde eski Menemen yoluna ve güneyde de Bozköy deresinin kaynağı olan Suuçurumuna kadar uzanmaktadır². Köyün yerleşim alanı Bozköy deresinin doğu kısmında ve orman alanının biraz aşağısındadır.

İdari bakımdan, XVI. yüzyılda Manisa kazası Emlâk nahiyesine bağlı olup, ayrıca Müslüman-Boz veya Uncu Müslüman Boz olarak da kayıtlara geçmiştir³. 1828 yılına ait bir tevziât defterinde⁴, 1834 tarihli nüfus yoklama defterlerinde⁵, 1844-45 tarihli temettuât defterinde⁶, 1891 ve 1908 tarihli Aydın Vilâyeti Salnâmelerinde⁷ de köy yine Emlâk nahiyesine bağlı gözükmetedir. Ayrıca köy Emlâk nahiyesinin de merkezidir. II. Meşrutiyet döneminden başlayarak, Cumhuriyet döneminde 1981 yılına kadar Manisa merkez nahiyesine/bucağına bağlı kaldı. 1 Mayıs 1981 tarihinden itibaren, Milli Güvenlik Konseyi'nin 34 sayılı kararı ve Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nın emri ile mahalle olarak Manisa şehrine dahil edilmiştir⁸.

¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Mâlîye Nezâreti Temettuât Defterleri* (BOA, *ML.VRD.TMT*), nr. 2309. Hicrî 1260-1261 tarihine ait bilgileri içeren ve 16 sayfa olan defterdeki kayıtlar, 2. sayfada şu ifade ile başlamaktadır: "Saruhan Sancağı dahilinde Mağnisa Kazası'nda Emlâk nahiyesine tâbi Uncuboz karyesinde mukîm ahalinin emlâk ve arazi ve temettuâtlarını mübeyyin defterdir"

² Bilgi köylülerden alınmıştır.

³ Feridun M. Emecen, *XVI. Asırda Manisa Kazası*, Ankara 1989, s. 182.

⁴ *Manisa Şer'iyye Sicilleri*, nr. 264, s. 22.

⁵ BOA, *Bab-ı Defteri Ceride Odası Defterleri (D. CRD)*, nr. 40310, s. 5; *D. CRD*, nr. 40312, s. 4.

⁶ BOA, *ML.VRD.TMT*, nr. 2309, s. 2.

⁷ *Aydın Vilâyetine Mahsus Salnâme 1307 Mâli Senesi*, II, Defa 13, (AVS, 1307, II) s. 475; *Salnâme-i Vilâyet-i Aydın 1326 Hicrî Senesi*, Defa 25, s. 576.

⁸ *1977-1983 Manisa Belediyesi*, İzmir 1984, s. 313.

Uncuboz köyü XVI. yüzyıl bilgilerine göre değirmenleriyle Manisa'nın un ihtiyacını karşılayan iki köyden birisi idi⁹. Ancak bu özelliğini XIX. yüzyılda korumadığı anlaşılmaktadır. Çünkü köyün temettuât kayıtlarında, köy halkından olmayan iki Rum, değirmencilikle uğraşmaktadırlar¹⁰. Köylülerden alınan bilgilere göre, 1940'larda köyde işler durumda tek değirmen bulunuyordu.

XVI. yüzyılda köyde Veziriazam İbrahim Paşa tarafından yaptırılan bir cami bulunuyordu¹¹. Temettuât defterinde köyün 1 numaralı hanesinde imamın kaydı bulunmasından hareketle, köyde bir caminin bulunduğunu söylemek yanlış olmasa gerektir. Köyde halen ibadete açık olan caminin inşa tarihi, Manisa müftülüğü kayıtlarına göre 1893'dür. Taş malzeme ile yapılan ve çatı ile örtülü olan cami, 1983 yılında geçirdiği tamiratdan sonra beton kubbe ile örtülmüştür¹².

Köyün tarihi belli olmamakla beraber, Cumhuriyet öncesinde inşa edildiği söylenen bir ilkokulu bulunmaktadır. Büyük zaferden sonra kaçan Yunan askerleri tarafından yakılan köyle¹³ birlikte bu okulun da yandığı ve esir Yunan askerlerinin de çalıştırılarak okulun yenilendiği köylüler tarafından rivayet edilmektedir¹⁴.

Köyün üç ayrı mezarlığı bulunmaktadır. Bu mezarlıklar ilkokulun biraz doğusunda sırt üzerinde olup, orman kıyısına kadar uzanmaktadır. Bu mezarlıklardan en aşağıda olanı halk arasında "yabancı mezarlığı" olarak adlandırılmaktadır. İlkokulun batısındaki kuruçeşme yanında Ayıtdede, Bozköy deresinin batısında bulunan ve köylülerce Zindantepe olarak adlandırılan tepenin üstünde de Ümmüsinan yatırları bulunmaktadır¹⁵.

⁹ Emecen, *a.g.e.*, s. 83, 182, 259. Emecen, XVI. yüzyılda köyde bazıları harap durumda olan 37 değirmen bulunduğunu belirtmektedir.

¹⁰ BOA, *ML.VRD.TMT*, nr. 2309, s. 16.

¹¹ Emecen, *a.g.e.*, s. 182.

¹² Manisa Müftülüğü, *Cami Kütük Defteri/A*, s. 37. Köylüler arasında, Yunanlıların kaçarken yaptıkları köyde, caminin de zarar gördüğü rivayet edilmektedir. Caminin girişine - muhtemelen onarım sırasında- yereleştirilen mermer bir levha üzerine inşa tarihi, 1894 olarak yazılmıştır.

¹³ *ATASE, İstiklâl Harbi*, K. 1948, D. 48, F. 5, 11.

¹⁴ 1930'lu yıllarda, okulu bulunmayan Keçiliköy'ün çocuklarının da buraya geldikleri belirtilmektedir. İlkokul binası bugün yıkılma tehlikesinden dolayı, eğitim-öğretime kapatılmak üzeredir. Bina hakkında yıkım kararı olduğu, fakat tarihi eser olduğu için yıkılmadığı da belirtilmektedir.

¹⁵ İbrahim Gökçen, *Tarihte Saruhan Köyleri*, İstanbul 1950, s. 68. Gökçen aynı yerde "Keza güneyde Kocaçaman batısında eski mutasarrıflardan Galip Paşa'ya ait köşkün temelleri görünüyor" demektedir ki, bugün kocaçaman yerinde su deposu, köşkün temellerinin olduğu yerde de hayvan ahırları bulunmaktadır.

A. Nüfus

Köyün nüfusu hakkındaki en eski bilgi XVI. yüzyıla aittir. 1475 yılında köyde 2 imam, 1 ama, 58 hane, 30 müccered ve 4 sipahizade nüfus bulunmakta idi. Bu nüfusun 21 neferi Manisa nahiyesi ve Nif kazasına bağlı köylerde dağınık halde bulunuyordu¹⁶. XIX. yüzyıla gelindiğinde, köyle ilgili şimdilik ilk nüfus bilgisini Tanzimat'tan biraz önce, 1834 yılında hazırlanan nüfus yoklama defterlerinden öğreniyoruz. Yalnızca erkek nüfusun kaydedildiği bu defterlere göre köyde, 57'si tüvânâ, 34'ü sıbyân ve 24'ü müsinn olarak 115 Müslüman¹⁷; 1'i evsât ve 1'i ednâ olarak 2 Hristiyan¹⁸ erkek nüfus yaşamakta idi. Yaklaşık olarak köyde aynı miktarda da kadın nüfusun yaşadığını kabul edersek, toplam 117 olan erkek nüfusu 2 ile çarptığımızda, köyün yaklaşık nüfusunun 234 olduğunu söylemek mümkündür.

1842 tarihli başka bir nüfus yoklama defterine göre köyde, 56 hane ve 108 Müslüman erkek nüfus bulunmaktadır¹⁹. Köydeki kadın nüfusun da erkek nüfus kadar olduğunu varsayarsak, bu tarihte köyün yaklaşık nüfusunun 216 olduğu söylenebilir. Bu tarihten sonra köyün nüfusuyla ilgili bilgiler Aydın Vilâyeti salnâmelerinden tespit edilebilmektedir. 1891 yılına ait salnâmeye göre, Emlâk nahiyesi'nin merkezi olan Uncuboz köyünün 357 nüfusu ve 75 mesâkini bulunmaktadır²⁰. 1893 (1311) tarihli salnamedeki nüfus ve hane sayısı da 1891'dekiyle aynıdır²¹. 1894 tarihli salnâmeye göre 1891 ve 1893'ten farklı olarak köyün nüfusu 356'ya düşmüştür²². 1895 tarihli salnâmeye göre yine 75 haneli olan köyün nüfusu 369'dur²³. 1896 tarihli salnâmede de 75 emâkini olan köyün, 377 nüfusu bulunmaktadır²⁴. Köyün bu tarihten başlayarak 1932 yılına kadarki nüfus bilgisine ulaşılammıştır²⁵.

¹⁶ Emecen, *a.g.e.*, s.182.

¹⁷ BOA, *D.CRD*, nr. 40312, s. 4.

¹⁸ BOA, *D. CRD*, nr. 40310, s.5.

¹⁹ BOA, *ML.CRD.*, nr. 655, s. 3.

²⁰ *AVS*, 1307, II, s. 475, 579.

²¹ *Salnâme-i Vilâyet-i Aydın 1311 Hicri Senesi*, Defa 14, s. 241.

²² *Salnâme-i Vilâyet-i Aydın 1312 Hicri Senesi*, Defa 15, s. 397.

²³ *Salnâme-i Vilâyet-i Aydın 1313 Hicri Senesi*, Defa 16, s. 361.

²⁴ *Salnâme-i Vilâyet-i Aydın 1314 Hicri Senesi*, Defa 17, s. 377-378.

²⁵ I. Dünya Savaşı yıllarında hazırlanmış olup, Aydın vilayetindeki Rum nüfusu köy köy veren belgede, Uncuboz köyünde Rum nüfusu olmadığı görülmektedir. *ATASE*, K. 407, D. 1607-475, F. 1-9.

Tablo I: Uncuboz köyünün 1834-1980 yıllarındaki nüfus gelişimi²⁶

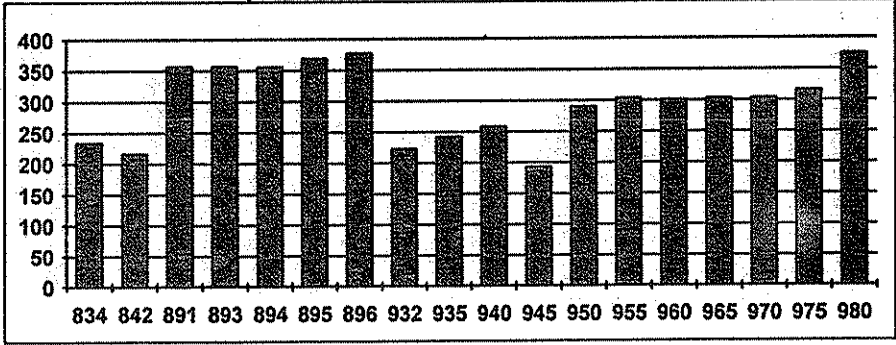
Yıllar	Kadın	Erkek	Toplam
1834	117(?)	117	234
1842	108(?)	108	216
1891	172	185	357
1893	172	185	357
1894	171	185	356
1895	179	190	369
1896	182	195	377
1932	117	106	223
1935	123	119	242
1940	128	130	258
1945	102	91	193
1950	-	-	290
1955	149	152	301
1960	149	155	304
1965	153	150	303
1970	149	155	304
1975	155	161	316
1980	-	-	375

Uncuboz köyünün Cumhuriyet döneminde tespit edilebilen ilk nüfusu 1932 yılına ait olup 223'tür. 1896 sonrasındaki 36 yıllık dönem Türk tarihi açısından birçok buhranın yaşandığı dönemdir. Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesinden çekilerek, yerine Millî Mücadele ile birlikte Cumhuriyet idaresinin kurulması aşamalarında, ülke birçok bakımdan olduğu gibi, nüfus bakımından da önemli değişiklikler geçirmiştir. Dolayısıyla bu 36 yıllık dönemde, köyün nüfusunun gelişimini etkileyebilecek birçok faktör

²⁶ Tablodaki bilgiler yukarıda belirlenenler dışında şu kaynaklardan alınmıştır: T.C. Manisa Vilayeti Hakkında Tabii, Coğrafi, Tarihi İdari, İktisadi, İctimai Mahumatı Cami Mecmuadır, İzmir 1932, s. 369; T.C. BİGD, Genel Nüfus Sayımı Manisa Vilayeti 20 İlkteşrin 1935, İstanbul 1940, s. 10; BİUM, Genel Nüfus Sayımı 20 İlkteşrin 1940 Vilayetler, Kazalar, Nahiyeler ve Köyler İtibariyle Nüfus ve Yüzey Ölçü, Ankara 1944, s. 462; T.C. BİGM, 21 Ekim 1945 Genel Nüfus Sayımı, İl, İlçe, Bucak ve Muhtarlıklar İtibariyle Nüfus, Ankara 1948, s. 432; T.C. BİUM, 22 Ekim 1950 Umumi Nüfus Sayımı Vilayet, Kaza, Nahiye ve Köyler İtibariyle Nüfus, (yty), s. 281; T.C. BİGM, 23 Ekim 1955 Genel Nüfus Sayımı Vilayet, Kaza, Nahiye ve Köyler İtibariyle Nüfus, Ankara 1961, s. 365; T.C. BDİE, 23 Ekim 1960 Genel Nüfus Sayımı, İl, İlçe, Bucak ve Köyler İtibariyle, Ankara 1963, s. 398; T.C. BDİE, Genel Nüfus Sayımı İdari Bölünüş [İl, İlçe, Bucak ve Köy (Muhtarlık) Nüfusları] 24. 10. 1965, Ankara 1968, s. 451; DİE, Genel Nüfus Sayımı İdari Bölünüş 25.10.1970, Ankara 1973, s. 409; BDİE, Genel Nüfus Sayımı İdari Bölünüş 26.10.1975, 45 Manisa, Ankara 1977, s. 4; BDİE, Genel Nüfus Sayımı İdari Bölünüş 12.10. 1980, 45 Manisa, Ankara 1981, s. 4.

bulunmakla beraber, bunların neler olduğunu somut olarak açıklayabilecek bilgi elde edilememiştir. Savaş ve işgal dönemlerinin olumsuz etkisi yanında, Büyük Zafer'den sonra Yunanlıların kaçarken yaktığı ve yağmaladığı köyler arasında Uncuboz köyünün de olduğu bilinmektedir²⁷. Cumhuriyet döneminin, ikinci ve daha güvenilir olan 1935 nüfus sayımı sonuçlarına göre, köyün nüfusu üç yılda 242'ye yükselmiştir. 1940'da 258'e yükselen nüfus, 1945 yılında dikkat çekecek kadar, 65 kişi azalmış ve 193'e inmiştir. Bu eksilmenin önemli sebeplerinden birinin, II. Dünya Savaşı sırasında askere fazla sayıda erkeğin alınması olmalıdır²⁸.

Grafik I: Uncuboz köyünün 1834-1980 yıllarındaki nüfus gelişimi

1950 nüfus sayımına göre, nüfusun 97 kişi artarak 290'a yükseldiğini görmekteyiz ki olağan bir artış değildir. 1945'deki azalma sebebi, muhtemelen bu artışın da sebebinin oluşturmaktadır. 1955 yılında 301'e yükselen köy nüfusunun fazla değişmediği ve Tablo I'de yer aldığı gibi, 1975'de 316'ya ulaştığı görülmektedir. 1980'de 375'e yükselmesiyle birlikte, köyün bir bakıma kaderini de etkileyen gelişmenin işareti alınmış oluyordu. Nitekim, şehir merkezine fazla uzak olmayan köy, 1981 yılında Manisa şehrinin bir mahallesi haline getirilmiştir. Tablo I ve Grafik I'e bakıldığında, bir köy nüfusundaki dalgalanmaların bile, ülkemizin yaşadığı siyasi ve sosyal olayların izini taşıdığı söylenebilir.

B. Tarım Alanları

Temettuat kayıtlarına göre, köyün toplam tarım alanı 3.074 dönümdür. Köyde ayrıca 157'si armut, 268'i zeytin eşçarı olmak üzere, toplam 425 kitta arazi daha bulunmaktadır. Köy arazisinin 1.480,5 dönümlük kısmını, dört beş yılda bir defa ekilen, yani nadasa bırakılan gayr-ı mezru' tarlalar oluşturmaktadır. Bu tarlalardan 233 dönümlük kısmı kiraya verilmiştir. Köyün tarım arazisinin ikinci büyük kısmını, 1058,5

²⁷ ATASE, *İstiklâl Harbi*, K. 1948, D. 48, F. 5, 11.

²⁸ Bu konuda bk. Nejet Bilgi, *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Manisa Kazası*, Basılmamış Doktora Tezi, E.Ü.S.B.E., İzmir 1996, s. 188-189.

Nejdet Bilgi

dönümle mezru' tarlalar, üçüncü büyük kısmını ise 460,5 dönümle üzüm bağları oluşturmaktadır.

Tablo II: Uncubozköy'deki tarım alanlarının cins ve hanelere göre dağılımı²⁹

Hane/ numro	Mezru' tarla +Müstecir olduğu tarla	Gayr-ı mezru' tarla	Bağ +Müste- cir olduğu bağ	Erik bağçesi +Nar bağçesi	Kök- boya tarlası	Kiraya verdiği tarla +Kiraya verdiği gm.tarla	Bağçe	Dühan tarlası	Top- lam	Armut eşçarı	Zeytin eşçarı
	dönüm	dönüm	dönüm	dönüm	dönüm	dönüm	dönüm	dönüm	dönüm	kıta	kıta
1/1	-	20	13	2	-	15	-	-	50	30	4
2/2	93	47	13,5	-	3	-	-	-	156,5	30	12
3/3	-	-	5	-	-	-	-	-	5	-	10
4/4	76	70	11	1	-	-	-	-	158	30	8
5/5	30	40	13	-	-	-	2	-	85	-	7
6/6	18	8	4	-	-	-	-	-	30	-	-
6/7	6	-	3	-	-	-	1	-	10	-	3
7/8	24	-	6	-	-	-	-	-	30	-	-
8/9	15	-	8	1	-	-	-	-	24	-	-
9/10	14	5	3	-	-	-	2	-	24	-	-
9/11	3	-	5	-	-	-	-	-	8	-	-
10/12	-	-	2	-	-	25	-	-	27	-	-
11/13	-	-	3	-	-	15	-	-	18	-	3
12/14	14,5	-	8	1	-	-	-	-	23,5	-	-
13/15	20	-	2	-	-	-	-	-	22	5	-
13/16	-	-	7	-	-	-	-	-	7	-	3
14/17	-	-	6	-	-	-	-	-	6	-	-
15/18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16/19	13	-	5	2	-	-	-	-	20	-	-
17/20	23	90	9	-	-	-	2	-	124	-	2
18/21	61	70	20	1,5	-	-	-	-	152,5	-	-
19/22	27	21	9	-	-	-	1,5	-	58,5	-	4
20/23	9	19	4,5	-	-	-	1	-	33,5	-	3
21/24	55	75	4	-	-	-	2	-	136	-	10
22/25	3	12	7	-	-	-	-	-	22	-	2
23/26	2	-	4	-	-	-	-	-	6	3	1
24/27	17	-	3+4	-	-	-	-	-	24	-	-
25/28	60	75	16	-	2,5	-	2,5	-	156	-	46
26/29	55	75	12	1	-	-	-	-	143	-	9

²⁹ Tablo II'deki bazı kategorilerin, birleştirilerek verilmesi uygun görülmüştür. Ancak bu birleştirmeler yapılırken, kategorilerin türdeş olmasına ve gelir getirip getirmediğine dikkat edilmiştir. Mesela mezru' tarla ile müstecir olduğu tarla, "hâsılât-ı senevisi" bakımından aynı hesaplanmaya tâbi tutulduğu için, kiraya verdiği tarla ile kiraya verdiği gayr-ı mezru tarla da kira gelirleri bakımından türdeş kabul edilerek aynı sütunda, ama koyu renkte dizilerek ayırdedilebilecek şekilde gösterilmiştir. Buna göre, aynı sütunda verilen arazi türleri sırasıyla; normal + *kalın(bold)* karakterlerde dizilmiştir. Dolayısıyla aynı sütunda yer alan farklı arazilerin miktarı da gösterilebilmiştir.

Temettuat Kayıtlarına Göre Manisa Uncuboz Köyü ve Tarihi Gelişimi

27/30	-	-	-	-	-	50	2	-	52	-	-
28/31	8	-	8	-	-	-	-	-	16	8	5
29/32	-	-	6	-	-	26	1	-	33	8	4
30/33	18	22	7	-	-	-	0,5	-	47,5	-	4
31/34	9	26	7	-	-	-	0,5	-	42,5	-	4
32/35	9	30	7	-	-	-	-	-	46	-	4
33/36	12	45	10	-	-	-	0,5	-	67,5	-	4
34/37	5,5	-	7	-	-	-	0,5	-	13	-	-
35/38	-	-	3	-	-	-	-	-	3	4	-
36/39	110	100	16	-	-	90	-	-	316	-	6
37/40	10	-	13,5	1,5	-	-	-	-	25	-	3
37/41	-	-	5,5	1	-	-	-	-	6,5	5	3
38/42	19	20	8,5	-	-	-	-	-	47,5	-	-
39/43	27	40	17	1,5	-	-	-	-	85,5	-	16
40/44	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	1
41/45	14	-	9	3	-	9	-	-	35	-	20
42/46	3	10	4	-	-	-	1	-	18	-	1
43/47	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-
44/48	-	-	6	-	-	-	-	-	6	2	-
44/49	-	-	4	0,5	-	-	-	-	4,5	-	-
45/50	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
46/51	12	-	6	-	-	-	-	-	18	-	3
46/52	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
47/53	-	-	3	2	-	-	-	-	5	-	-
48/54	4	-	-	1	-	-	-	-	5	-	-
49/55	-	60	4	1	-	-	-	-	65	-	3
50/56	7,5	62,5	-	-	-	-	1,5	-	71,5	-	5
51/57	-	-	5	2	-	-	-	-	7	-	10
52/58	-	15	11	0,5	-	-	-	-	26,5	-	3
53/59	5	-	5	2	-	-	-	-	12	-	-
54/60	-	30	2	-	-	-	-	-	32	2	5
55/61	11	-	-	2	-	-	-	-	13	-	-
00/62	-	-	5	2	-	18	-	-	25	-	3
56/63	42	x	15	7	-	-	-	-	64	-	-
57/64	25	50	5	0,5	-	-	-	-	80,5	-	4
57/65	-	-	4	-	-	-	-	-	4	30	10
00/66	-	-	3	0,5	-	-	-	-	3,5	-	3
58/67	22	110	15	-	-	-	1,5	-	148,5	-	9
59/68	30	-	11,5	-	-	-	-	-	41,5	-	5
60/69	-	-	2,5	0,5	-	-	-	-	3	-	3
00/70	-	-	4	-	-	-	-	-	4	8	-
00/71	-	-	6	-	-	-	-	-	3	9	-
Topl.	1001,5+42	1247,5	456,5 +4	34+5	5,5	15 +233	23	7	3074	157	268

Dönüm olarak belirtilmemekle beraber, diğer tarım alanları arasında 268 parçalık zeytinlikler ile 157 parçalık armutlukların da dikkate değer büyüklükte oldukları anlaşılmaktadır. Köyde tütün ekilen alan sadece 7 dönümdür. Bunun da tamamı Manisa şehrinde oturan ve köyde değirmencilik yapan iki Rum'a aittir. Bölgenin en önemli

ürünlerinden olan kökboya³⁰ üretimi ise henüz bu tarihlerde köyde görülmemektedir. Sadece iki hane tarafından, toplam 5,5 dönümlük bir tarlada 1261 senesinde kökboya ekimi yapıldığı ve 1265 yılında "hazır olacağı" belirtilmektedir³¹. Sebze yetiştirildiği anlaşılan bağçe miktarı ise 23 dönümdür.

Tablo III: Tarım alanlarının hanelere dağılımı

Dönüm	0-5	6-10	11-25	26-50	51-75	76-100	101-150	151-200	201+
Hane sayısı	9	4	11	18	6	3	4	4	1

Zeytinlik ve armutluklar ayrı tutulursa köyde hane başına yaklaşık 51,23 dönüm tarım arazisi düşmektedir. Köyde Çaparlı aşireti mensubu bir hane hariç herkesin az veya çok toprağı olmakla beraber, 42 hane sahip oldukları tarım arazisi bakımından, köy ortalamasının altında kalmaktadır (bkz. Tablo III). Köyün tarım alanlarının yarısından biraz fazla bir kısmının, (1.593,5 dönüm) sürekli ziraate elverişli alanlar olduğu göz önüne alınırsa, hane başına düşen, ziraate elverişli arazi miktarının 26,55 dönüm olduğu görülmektedir.

Tablo II'de verilen tarım alanlarından birim başına elde edilen yıllık gelirler, hayvanlarda olduğu gibi bir standarda sahip değildir. Mesela bir dönüm bağdan veya bir dönüm tarladan elde edilen yıllık gelir miktarı, haneden haneye farklılık gösterdiği gibi, aynı bağ veya tarlanın geliri yıldan yıla da değişmektedir. Ancak köy ölçeğinde tarım alanlarının yıllık ortalama birim/geliri hesaplandığında, şöyle bir sonuç çıkmaktadır: Mezru' tarlanın bir dönümünden elde edilen ortalama yıllık gelir, yaklaşık 34,5 kuruştur. Bu miktar bağlık alanlar için 17,5; erik ve nar bağçeleri için 46; bağçeler için 35 ve tütün tarlaları için 209 kuruştur.

1844-45 yıllarına ait bu bilgileri Cumhuriyet döneminde net bir şekilde karşılaştırabileceğimiz bir kaynak şimdilik bulunmamaktadır. Köylülerden aldığımız bilgilere göre, köyün tarım alanlarındaki çeşitlilik, XIX. yüzyıldan çok farklı değildir. Fakat zaman içinde bazı değişikliklerin olduğu da anlaşılmaktadır. Özellikle tütün ekim alanlarının sonraki dönemlerde genişlediği anlaşıyor. 1960'larda köyün su kaynaklarından bir kısmının askeri birlikler tarafından kullanılması, özellikle armut, erik gibi meyveciliğin kalkmasıyla sonuçlandığı belirtilmektedir. 1980'lerden itibaren, köyün tarım arazisi şehrin yerleşim alanına dahil olduğu için, hemen hemen bitmek üzere.

³⁰ Kökbayanın "en iyisi ve en meşhuru" Kırkağaç yakınlarındaki Bakır kasabasında üretilmekle beraber, "Manisa, Akhisar ve Gelenbe'nin kökboyası da en iyiler arasındadır". Tuncer Baykara, *Osmanlılarda Medeniyet Kavramı ve Ondokuzuncu Yüzyıla Dair Araştırmalar*, İzmir 1992, s. 175.

³¹ BOA, *ML.VRD.TMT*, nr. 2309, s. 2, 8.

C. Hayvan varlığı

Temettuât kayıtlarına göre, köyde en fazla keçi beslenmektedir. Ancak toplam 581 keçi, sadece 8 hanenin elinde bulunmaktadır. Köyde keçiden sonra en çok sığır cinsi hayvan bulunmaktadır ki, toplam sayısı 195'dir. Bu sayının içinde 56 öküz, 30 sağmal inek ve 30 düğe bulunmaktadır. 60 haneli köyün 26'sı sağmal inek, 23'ü ise öküz sahibidir. sığırdan sonra üçüncü sırada, 66 tane ile yülk veya binek hayvanları gelmektedir. Köyün 36 hanesinin merkebi bulunmaktadır. Köyde bulunan 52 arı kovanı ise 9 hanenin elindedir. Köydeki 60 haneden 10'unun (3, 15, 20, 29, 34, 35, 40, 43, 52 ve 53 numaralı haneler) hiç hayvanı bulunmamaktadır (bkz. Tablo IV).

Köylülerden alınan bilgilere göre, yaklaşık 1930'lardan 1960'lara kadar, köyde yine en fazla sayıda bulunan hayvan keçidir ve ikinci sırada sığır yer almaktadır. Hemen her hanede, çoğu merkeb olmak üzere, beygir ve katır gibi yülk hayvanı bulunmaktadır. Ayrıca bazı hanelerin koyun da besledikleri belirtilmiştir. Halbuki temettuât kayıtlarına göre, 1844-45 yıllarında köyde koyun bulunmamakta idi.

Tablo IV'de vergi nüfusuna göre sayıları verilen hayvanlardan, sadece sağmal inek, sağmal keçi, erkek keçi ve arı kovanlarının "hâsilât-ı senevîsi" belirtilmiştir. Temettuât defterinde yıllık gelirleri verilen bu hayvanlar için, birim başına gösterilen yıllık gelir miktarı standarttır. Buna göre her bir sağmal ineğin yıllık hâsilâtı 50; sağmal keçininki 9; erkek keçininki 2 ve arı kovanıninki 8 kuruştur. Düğelerin çoğunun bir süre sonra gelir getireceği de belirtilmiştir.

Tablo IV: Köyün küçükbaş ve büyükbaş hayvan adedi ile arı kovanı adedi³²

Hane/ numro	Sağmal inek	Erkek buzağı +Tosun + <i>Erkek dana</i>	Dölsüz inek +Dölsüz kara sığır + <i>Boz sığır</i>	Düğe +Kara sığır düğesi	Öküz +Man- da	Sağmal keçi +Erkek keçi	Merkeb +Katır	Bargir +Kis- rak + <i>Tay?</i>	Arı kovanı
	adet	adet	adet	adet	adet	adet	adet	adet	adet
1/1	1	3	1	-	-	-	1	-	5
2/2	1	-	3	2+3	4	-	1	3	6
3/3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4/4	-	1+1	3	1	4	-	1	1	6
5/5	1	1	1	1	2	50+41	1	1	-
6/6	-	-	1	-	2	-	1	-	-

³² Tablo'da hayvan sayıları verilirken türdeş olanların aynı sütunda gösterilmesi yoluna gidilmiştir. Yalnız gelir getiren türlerle gelir getirmeyenler aynı sütunda gösterilmemiştir. Ancak sağmal keçi ile erkek keçi sayısı, aralarında birim başına düşen gelir miktarında fark olmakla beraber aynı sütunda verilmiştir. Hayvan cinsleri aynı sütunda gösterilmekle beraber cinsleri ve sayıları belirtilirken, ayırt edilebilir şekilde dizilmesi yoluna gidilmiştir. Bunun için aynı sütunda cinsleri ve sayıları belirtilen hayvanlar, sırasıyla; normal + **kalın (bold)** + *italik* karakterlerle gösterilmiştir. Dolayısıyla farklı cinsler aynı sütunda verilmekle beraber, ayrı karakterlerde dizildikleri için her cinsin sayısı da görülebilmektedir. Hayvan cinsleri belirtilirken temettuât defterindeki kayıtlara bağlı kalınmıştır.

Nejdet Bilgi

6/7	2	-	2	2	-	-	-	-	-
7/8	-	-	1	2	2	-	1	-	-
8/9	-	1	1	-	2	-	1	-	-
9/10	-	-	1	2	2	-	2	-	-
9/11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10/12	-	-	-	-	-	-	1	-	-
11/13	-	1	1	-	-	-	1	-	-
12/14	1	1	-	-	2	-	-	1	2
13/15	-	-	-	-	-	-	1	-	-
13/16	1	-	1	-	-	-	-	-	-
14/17	-	-	-	-	-	-	1	-	-
15/18	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16/19	-	1	1	-	-	-	1	1	-
17/20	1	-	1	1	-	-	-	-	-
18/21	1	-	2	2	5+1	-	1+1	1+1	-
19/22	-	-	-	-	2	-	2	-	-
20/23	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21/24	-	-	-	-	2	-	1+1	1	-
22/25	1	-	-	1	-	-	1	-	-
23/26	1	1	-	-	-	-	1	-	-
24/27	-	-	1	-	2	-	-	-	-
25/28	1	1	-	1	5	-	1	1+1	-
26/29	1	1	1	1	3	-	1+2	1	2
27/30	1	1	-	-	-	15	-	-	6
28/31	2	1	-	2	-	-	2	-	9
29/32	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30/33	-	-	-	-	2	45	1	-	-
31/34	1	-	-	1	2	45	1	-	-
32/35	-	-	-	-	-	45	1	-	-
33/36	-	-	-	-	-	45	1	-	-
34/37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35/38	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36/39	1	-	1	1	2	-	1	1	-
37/40	2	1+2	1	1	2	-	1	-	-
37/41	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38/42	-	-	1	-	3	-	1	1	-
39/43	1	1	1	3	1	-	1	1	6
40/44	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41/45	2	2	-	2	2	-	1	3+1	-
42/46	-	-	-	-	-	70+130	1	-	-
43/47	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44/48	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44/49	-	-	-	1	-	-	-	-	-
45/50	-	-	-	-	-	-	1	-	-
46/51	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46/52	1	-	-	-	-	-	-	-	-
47/53	1	-	1	2	-	-	-	-	-
48/54	1	-	1	2	-	-	-	-	-
49/55	1	-	-	-	-	-	1	-	-

Temettuât Kayıtlarına Göre Manisa Uncuboz Köyü ve Tarihi Gelişimi

50/56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
51/57	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
52/58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
53/59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
54/60	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	10
55/61	-	-	-	-	-	-	95	-	-	-	-
00/62	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
56/63	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
57/64	1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-
57/65	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
00/66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
58/67	1	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-
59/68	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
60/69	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
00/70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
00/71	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	30	5+11+6	26+2+1	30+7	56+1	410+171	40+6	15+4+1	52		

Ç. Tarım Ürünleri

Temettuât defterlerinde tarım ürünlerinin üretim miktarı belirtilmemektedir. Fakat ürünlerden % 10 oranında alınan öşür vergisinden hareket edilerek, yaklaşık üretim miktarı tespit edilebilmektedir. Tablo V'de her vergi nüfusundan alınan öşür vergisi, ürünlere göre miktar olarak verilmiş ve toplamları 10'la çarpılarak, sözkonusu ürünlerin h. 1260 senesindeki üretim miktarı tespit edilmiştir.

Tablo V: Köydeki zirâi ürünlerin âşar miktarı³³

Hane/ numro	Hinta	Şair	Burçak	Darı	Bör- gülce	Susam	Üzüm	Koza	Revgan- ı zeyt	Zeytun	No- hud	Dühan
	çeki	çeki	çeki	çeki	çeki	şinik	kıyye	kıyye	kıyye	kıyye	çeki	kıyye
1/1	-	-	-	-	-	-	60	-	-	4	-	-
2/2	25	10	5	-	-	-	160	35	2	-	-	-
3/3	-	-	-	-	-	-	25	-	1	-	-	-
4/4	24	3	1	1	-	1	120	30	1	-	-	-
5/5	9,5	2	1,5	-	-	-	150	-	2	-	-	-
6/6	12	4	-	-	1	-	22,5	-	-	-	-	-
6/7	-	-	-	-	-	-	5	10	0,25	-	-	-
7/8	3	2	-	1	1	-	45	10	-	-	-	-

³³ Temettuât kayıtlarında susamın ölçü birimi olarak hem çeki hem de şinik kullanılmıştır. Buna göre bir çeki susam 20 kuruş iken, bir şinik susam 5 kuruştur. Dolayısıyla 1 şinik, 1 çekinin % 25'ine tekabül etmektedir. Zeytin yağının (revgan-ı zeyt) öşür miktarı genelde kıyye olarak verilmesine rağmen, bazen dirhemini de kullanıldığı görülmektedir (1 okka=400dirhem). Bu gibi durumlarda verilen değerden hareket ederek birimin kıyye olarak ifadesi yoluna gidilmiştir.

Nejdet Bilgi

8/9	6	-	-	4	3,5	-	67,5	-	0,5	-	-	-	-
9/10	7	4	0,5	1	-	8	10	12	-	-	-	-	-
9/11	2,5	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	-	-
10/12	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
11/13	-	-	-	-	-	-	22	-	0,125	-	-	-	-
12/14	10	4,5	2	1	-	2	45	40	-	-	-	-	-
13/15	5	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
13/16	-	-	-	-	-	-	45	-	0,5	-	-	-	-
14/17	-	-	-	-	-	-	22,5	-	-	-	-	-	-
15/18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16/19	1,5	-	-	1	-	-	45	8	0,5	-	-	-	-
17/20	1	-	-	-	-	2	80	15	0,25	-	-	-	-
18/21	32	12	3	2	2	8	112	50	-	-	-	-	-
19/22	7,5	1	-	2	-	-	10	10	0,5	-	-	-	-
20/23	2	1	-	-	-	-	45	8	0,25	-	-	-	-
21/24	15	-	1	-	-	-	22,5	-	1	-	-	-	-
22/25	3	-	-	-	-	-	25	-	0,5	-	-	-	-
23/26	2	-	-	-	-	-	45	-	0,5	-	-	-	-
24/27	6	-	1	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-
25/28	25	3	3	1	-	1	180	40	3	-	-	-	-
26/29	25	6	1	-	-	-	135	42	1,5	-	-	-	-
27/30	-	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-
28/31	1	-	3	-	-	-	30	-	0,5	-	-	-	-
29/32	-	-	-	-	-	-	24	-	0,25	-	-	-	-
30/33	5	2	3	1	-	-	50	12	0,5	-	-	-	-
31/34	3	1	-	-	-	1	40	-	0,5	-	-	-	-
32/35	1,5	-	1	-	-	-	40	-	0,5	-	-	-	-
33/36	1,5	-	-	-	-	4	80	-	0,5	-	-	-	-
34/37	1	-	-	1	-	-	15	3	-	-	-	-	-
35/38	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-
36/39	13	5	2	0,5	-	2	180	4	1	-	-	-	-
37/40	1,5	-	-	-	-	-	90	-	1	-	-	-	-
37/41	-	-	-	-	-	-	30	-	1	-	-	-	-
38/42	12	2,5	2,5	-	-	-	45	12,5	-	-	-	-	-
39/43	10	5	2	-	-	1	150	17	1	-	-	-	-
40/44	-	-	-	-	-	-	5	-	0,25	-	-	-	-
41/45	9	-	-	-	-	-	60	-	3	-	-	-	-
42/46	1,5	-	-	-	-	-	40	-	0,5	-	-	-	-
43/47	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-
44/48	-	-	-	-	-	-	45	-	-	-	-	-	-
44/49	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-
45/50	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
46/51	-	-	-	-	-	-	20	-	0,5	-	-	-	-
46/52	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-

Temettuat Kayıtlarına Göre Manisa Uncuboz Köyü ve Tarihi Gelişimi

47/53	-	-	-	-	-	-	45	-	-	-	-	-	-
48/54	-	-	-	-	-	-	22,5	-	-	-	-	-	-
49/55	-	-	-	-	-	-	6	-	0,5	-	-	-	-
50/56	-	-	-	3	-	-	22,5	-	1	-	-	-	-
51/57	-	-	-	-	-	-	135	-	1	-	-	-	-
52/58	-	-	-	-	-	-	67	-	0,5	-	-	-	-
53/59	3	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
54/60	-	-	-	-	-	-	6	-	0,5	-	-	-	-
55/61	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
00/62	-	-	-	-	-	-	20	-	0,5	-	-	-	-
56/63	3,5	-	-	-	-	-	80	15	1	-	1	-	-
57/64	5	4	-	-	-	1	45	11	0,5	-	-	-	-
57/65	-	-	-	-	-	-	22,5	-	1,5	-	-	-	-
00/66	-	-	-	-	-	-	45	-	1	-	-	-	-
58/67	9	-	-	-	-	-	180	16	2	-	-	-	-
59/68	10	3	2	-	-	-	45	20	1	-	-	-	-
60/69	-	-	-	-	-	-	25	-	0,5	-	-	-	-
00/70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22
00/71	-	-	-	-	-	-	45	-	-	-	-	-	20
Toplam	317,5	75	35,5	19,5	7,5	31	3.446,5	420,5	37,875	4	1	42	

Tablo VI: Uncuboz köyünün h. 1260 (1844) yılındaki yaklaşık ürün miktarı³⁴

Ürün	Çeki	Şinik	Kıyye	x10	Kilogram
Hınta(Buğday)	317,5	-	-	3.175	81.470,50
Üzüm			3.446,5	34.465	44.218,59
Şair (Arpa)	75	-	-	750	19.245,00
Burçak	35,5	-	-	355	9.109,30
Koza (Pamuk)	-	-	420,5	4.205	5.395,00
Darı	19,5	-	-	195	5.003,70
Susam	-	31	-	310	1.988,65
Börülce	7,5	-	-	75	1.924,50
Dühan (Tütün)	-	-	42	420	538,86

³⁴ 1 kıyye (vukıyye = okka = 400 dirhem) = 1,283 kg. (bkz. Walter Hinz, "İslam'da Ölçü Sistemleri", Çev. Acar Sevim, *Türklük Araştırmaları Dergisi*, V, İstanbul 1990, s. 30; Halil İnalıcık, "Osmanlı Metrolojisine Giriş", Çev. Eşref Bengi Özbilen, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sayı: 73 (Ağustos 1991), s. 35,44,45); 1 şinik (= 5 kıyye) = 6.415 kg. (bkz. Kirkor Kömürcüyan, *Yeni Hesab-ı Ticâri*, İstanbul 1927, s. 140); 1 çeki (= 4 şinik = 20 okka) = 25,66 kg. olarak alınmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi defterde kullanılan 1 çeki birim olarak 4 şinik'e eşittir. Çeki ağırlık birimi olarak bölgelere göre farklılık göstermektedir. Yaygın şekliyle 1 çeki (= 4 kantar = 176 kıyye) = 225,8 kg.'dır (bkz. Kömürcüyan, *a.g.e.*, s. 140; İnalıcık, *a.g.m.*, s. 45).

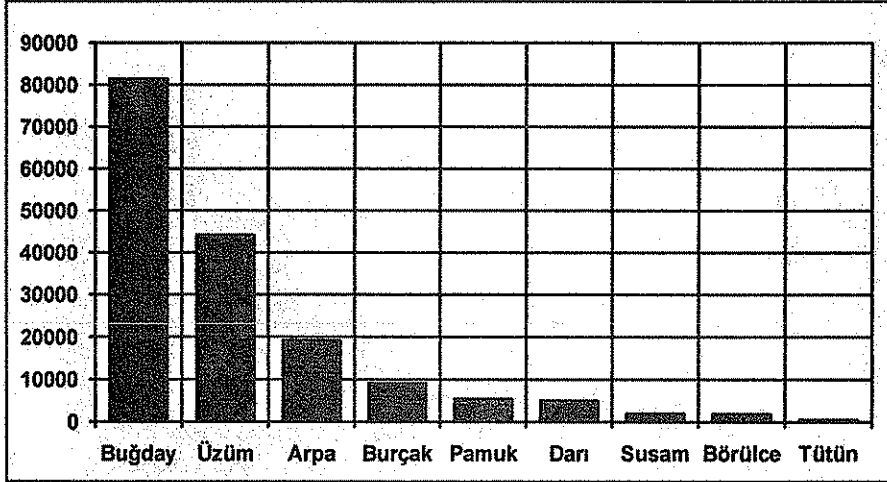
Nejdet Bilgi

Revgan-ı zeyt (zeytin yağı)	-	-	37,875	378,75	485,93
Nohud	1	-	-	10	256,60
Zeytin	-	-	4	40	51,32

Ürün miktarının tespitinde kullanılan 10 sayısı, Uncubozköydeki tarım ürünlerinden alınan öşr vergisi oranıdır. Söz konusu ürünlerin h. 1260 (1844) yılındaki hâsilâtı, alınan öşür miktarına bölüldüğünde 9 sayısını, öşür miktarının da ilavesiyle 10 sayısını vermektedir. Dolayısıyla, alınan öşür miktarının 10'la çarpılması ile üretilen ürün miktarları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo VI'de verildiği gibi, köyde en çok üretilen ürün 81. 470 kg.'la buğdaydır. Bunu 44.218 kg.'la üzüm; 19.245 kg.'la arpa; 9.109 kg.'la burçak; 5.395 kg.'la pamuk kozası ve 5.003 kg.'la darı takibetmektedir. Bu ürünleri sırasıyla susam, börtülce, tütün ve zeytin yağı takibetmektedir. Nohud ise sadece bir hane tarafından 256 kg. kadar üretilmektedir. Köyde sadece bir hane zeytini işlemeksizin gelir elde etmiştir ki bu da 51 kg. kadardır. Diğer zeytin üreticilerinin tamamı ise yağından gelir elde etmişlerdir.

Grafik II: Köyde üretilen tarım ürünleri

D. Gelir

Temettuât kayıtlarında, köydeki vergi yükümlülerinin çeşitli kaynaklardan elde ettikleri gelir miktarı ve gelirlerin yıllık toplamamları ayrı ayrı belirtilmiştir. Temettuât kayıtlarının en sonunda ise köyün yıllık tahminen toplam geliri verilmiştir. Deftere kaydedilen gelirle ilgili bilgiler, 1260 ve 1261 yıllarında elde edilen gelirlerin ortalaması alınarak verilmiştir.

Temettuât Kayıtlarına Göre Manisa Uncuboz Köyü ve Tarihi Gelişimi

İnceleme konusu olan temettuât defterine göre, Uncuboz köyünün yıllık toplam tahmini geliri 66.126 kuruştur. Ancak her vergi nüfusunun, deftere kaydedilen yıllık toplam tahmini gelirlerinin toplanmasıyla, 65.111 sayısı elde edilmiştir. Ayrıca her gelir çeşidinin toplamalarının yekunu alındığında, bu defa 65.983 sayısı elde edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, bu farklı sonuçların defterdeki yanlış hesaplama veya kayıtlardan kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bu sebeple Tablo VII oluşturulurken -bu hatalar değerlendirilmeleri doğrudan etkileyebilecek boyutta olmadığı için- defterdeki kayıtlar esas alınmıştır.

Tablo VII: Köyün vergi nüfusu başına düşen yıllık geliri: Tarım, hayvancılık ve diğerleri³⁵

Hane/ numro	Mezru' tarla+ Müstecir olduğu tarla	Bağ+ Müstecir olduğu bağ	Zeytin	Armut +Erik +Nar	Bağçe +Dülhan +Kiraya verdiği tarla +Kiraya verdiği gm tarla	Sağmal inek	Arı kovanı	Sağmal keçi+ Erkek keçi	Irgad+ Hizmetkar + Rençber +Ticaret+ Değirmen +Siğirtmac	Bir senelik tahminen temet- tuâtı
	guruş	guruş	guruş	guruş	guruş	guruş	guruş	guruş	guruş	guruş
1/1	-	135	31,5	81+225	45	50	40	-	300	1.007,5
2/2	3.185,5	405	67,5	45	-	50	48	-	-	3.801
3/3	-	47,25	33,75	-	-	-	-	-	-	81
4/4	2.455,5	288	33,75	135+22,5	-	-	48	-	-	2.983
5/5	936	337,5	72	-	58,5	50	-	450+82	-	1.986
6/6	999	57,25	-	-	-	-	-	-	-	1.056
6/7	156	13,5	10,5	-	28,5	100	-	-	-	303,5
7/8	543,25	105,75	-	-	-	-	-	-	-	649
8/9	810	163	-	54	-	-	-	-	200	1.227
9/10	1.222,75	22,5	-	-	36	-	-	-	200	1.482
9/11	173,25	112,5	-	-	-	-	-	-	-	286
10/12	-	22,5	-	-	20	-	-	-	300	342,5
11/13	-	52,75	4,5	-	50	-	-	-	600	707
12/14	1247,5	114,75	-	-	-	50	16	-	-	1.428
13/15	252	22,5	-	36	-	-	-	-	450	760
13/16	96,75	-	18	-	-	50	-	-	-	165
14/17	-	48,25	-	-	-	-	-	-	-	48
15/18	-	-	-	-	-	-	-	-	400	400
16/19	240,75	105,75	-	23,5	-	-	-	-	250	620
17/20	383,5	198	11,25	-	45	50	-	-	-	688
18/21	3.881,25	287	-	36	-	50	-	-	-	4.254
19/22	795,5	38,25	18	-	36	-	-	-	-	888

³⁵ Tablo VII'deki gelir türlerini, tek tabloda ayrı ayrı gösterme zorluğu sebebiyle bazı gelir türleri aynı sütunlarda gösterildi. Ancak aynı sütunda yer alan farklı gelir türleri ve miktarlarının birbirlerinden ayırt edilebilmesi için, ayrı karakterlerde dizilmesi yoluna gidilmiştir. Gelir türleri ve miktarlarını belirten karakterler şu sırayla kullanılmıştır: Normal + kalın + italik + normal çizgili + kalın + italik çizgili

Nejdet Bilgi

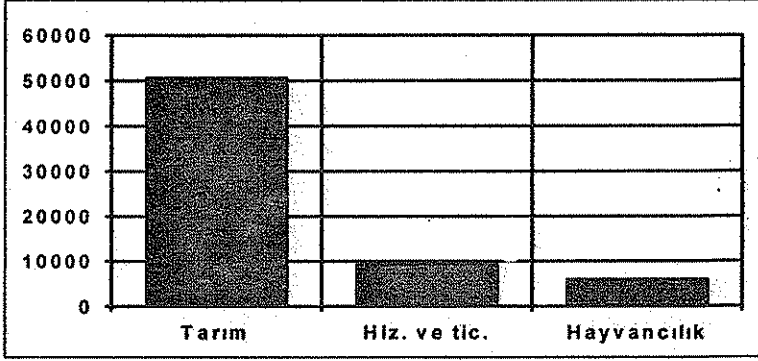
20/23	261	105,75	11	-	22,5	-	-	-	-	400
21/24	1147,5	52,75	36	-	81	-	-	-	-	1.317
22/25	166,5	60,75	18	-	-	50	-	-	-	290
23/26	126	105,75	15,75	22,5	-	50	-	-	450	770
24/27	544,5	33,75	-	-	-	-	-	-	-	568
25/28	2638	423	112,5	-	38	50	-	-	-	2.262
26/29	2.485	321,75	56,25	107	-	50	-	-	-	3.026
27/30	-	-	-	-	166,5+25	50	48	135	-	424
28/31	324	72	18	22,5	-	100	72	-	-	608
29/32	-	59	10	22,5	15,75+130	-	-	-	200	437
30/33	890	121,5	18	-	27	-	-	405	-	1.461,5
31/34	292,5	99	18	-	27	50	-	405	-	891
32/35	195,5	99	29,25	-	-	-	-	405	-	749
33/36	272,25	198	18	-	54	-	-	405	-	957
34/37	161,5	38,25	-	-	42,75	-	-	-	-	243
35/38	-	47,25	-	18	-	-	-	-	-	65
36/39	1.422,5	423	36	-	135	50	-	-	-	2.066,5
37/40	110,25	220,5	36	49,5	-	100	-	-	-	516
37/41	-	72	33,75	20,25+36	-	-	-	-	-	162
38/42	1.392,75	114,75	-	-	-	-	-	-	-	1.507,5
39/43	1.326,75	315	40,5	101,25	-	50	48	-	-	1.881
40/44	-	12,25	10	-	-	-	-	-	500	522
41/45	657	144	103,5	103,5	180	100	-	-	-	1.289
42/46	114,75	90	15,75	-	27	-	-	630+260	-	1.138
43/47	-	36	-	-	-	-	-	-	600	636
44/48	-	105,75	-	20,25	-	-	-	-	600	726
44/49	-	33,75	-	40,5	-	-	-	-	-	74
45/50	-	22,5	-	-	-	-	-	-	450	472
46/51	-	45	18	-	-	-	-	-	500	563
46/52	-	27	-	22,5	-	50	-	-	-	100
47/53	-	105,75	-	36	-	50	-	-	-	192
48/54	-	53	-	113	-	50	-	-	-	166
49/55	-	15	18	60,75	-	50	-	-	-	144
50/56	125	-	36	-	45	-	-	-	350	556
51/57	-	317,25	40,5	121,5	-	-	-	-	-	479
52/58	-	163	18	27	-	-	-	-	-	208
53/59	211,5	22,5	-	90	-	-	-	-	350	674
54/60	-	15	18	49,5	-	-	80	-	750	912
55/61	211,5	-	-	90	-	-	-	855	-	1.156
00/62	-	45	20,25	234	27	-	-	-	-	326
56/63	767,25	198	-	90	-	-	-	-	-	1.119
57/64	722,5	105,75	18	27	-	50	-	-	-	923,5
57/65	-	48,5	56,25	67,5	-	-	-	-	-	172
00/66	-	114,75	33,75	27	-	-	-	-	-	176
58/67	949,5	468	72	-	60,25	50	-	-	-	1.600
59/68	1.113,5	114,75	36	-	-	50	-	-	-	1.315
60/69	-	60,75	18	58,5	-	-	-	-	-	137
00/70	-	-	-	-	757,5	-	-	-	1000	1.757,5
00/71	-	105,75	-	-	708,75	-	-	-	1000	1.814

Temettuat Kayıtlarına Göre Manisa Uncuboz Köyü ve Tarihi Gelişimi

Toplam	34.740,5	7995	1339,75	540+	810,75+	1500	400	3690+	3650+300+	66.126
	+1.267	+33,75		1630,75	1466,25+			342	1700+1200	
				+165,25	375+237				+2000+600	

Gelir türleri açısından, köyün en büyük gelir kaynağını tarım ürünleri oluşturmaktadır. İkinci sırada hizmet ve ticaret gelirleri üçüncü sırada da hayvancılık gelirleri bulunmaktadır (bkz. Grafik III). Tarım ürünleri arasında en büyük pay tarla ürünlerine, ikinci büyük pay bağcılığa aittir. Hizmet ve ticaret gelirlerinde en büyük pay ırgadlığa, ikinci olarak da değirmencilığe aittir. Hayvancılıkta ise en büyük gelir grubunu keçiler oluşturmaktadır (bkz. Tablo VII).

Grafik III: Köyün yıllık toplam geliri içinde üç ana gelir kaynağının oranları

F. Vergiler

Uncuboz köyünün yıllık toplam vergi miktarı, 12.886 kuruştur. Bunun 6.090 kuruşluk kısmı yıllık vergi veya vergü-yi mahsusaya, 6.796 kuruşluk kısmı öşür vergileridir. Başka bir ifade ile köyden alınan vergilerin % 52,74'ünü âşar, % 47,26'sını yıllık vergi veya vergü-yi mahsusaya oluşturmaktadır.

6.796 kuruşluk toplam öşür vergisi içinde en büyük pay, 5,978 kuruşla tarla ürünlerine aittir. Köyün vergi nüfusu başına düşen, ortalama yıllık toplam vergi miktarı 181,49 kuruştur. Hane başına düşen ortalama yıllık vergi miktarı ise 214,76 kuruştur.

Nejdet Bilgi

Tablo VIII: Köyün vergi nüfusunun yıllık vergisi ve âşarı

Hane/ numro	Sene-i sabıkada bir senede virgüsti	ÖŞÜR VERGİ Sİ						Yekun
		Sene-i sabıkada verdiği âşar	Bedel-i öşr-i meyve	Adet-i ağnam rüsümü keçi	Bedel-i öşr-i kovan	Bedel-i öşr-i bostan	Bedel-i rüsüm-i yapağı	
		guruş	guruş,para	guruş,para	guruş,para	guruş,para	guruş,para	
1/1	100	22,00	30,00	-	3,30	-	-	55,30
2/2	280	433,25	5,00	-	4,20	20,00	-	463,05
3/3	vermemiş	12,20	-	-	-	-	-	12,20
4/4	280	351,25	2,20	-	4,20	-	-	358,25
5/5	200	162,00	8,00	45,20	-	-	-	215,20
6/6	100	138,30	-	-	-	-	-	138,30
6/7	vermemiş	21,20	3,00	-	-	-	-	24,20
7/8	75	83,05	-	-	-	-	-	83,05
8/9	100	125,30	6,00	-	-	-	-	131,30
9/10	150	154,10	8,00	-	-	-	-	162,10
9/11	vermemiş	37,20	-	-	-	-	-	37,20
10/12	80	3,00	-	-	-	-	-	3,00
11/13	75	7,15	-	-	-	-	-	7,15
12/14	110	225,30	1,20	-	-	-	-	227,10
13/15	80	48,00	5,00	-	-	-	-	53,00
13/16	vermemiş	16,00	-	-	-	-	-	16,00
14/17	40	6,30	-	-	-	-	-	6,30
15/18	20	-	-	-	-	-	-	-
16/19	100	49,30	3,10	-	-	-	-	53,00
17/20	50	70,30	6,00	-	-	-	-	76,30
18/21	280	555,30	5,00	-	-	-	-	560,30
19/22	100	107,30	5,00	-	-	-	-	112,30
20/23	40	52,00	3,00	-	-	-	-	55,00
21/24	150	156,30	10,00	-	-	-	-	166,30
22/25	90	37,00	10,00	-	-	-	-	47,00
23/26	80	34,00	3,00	-	-	-	-	37,00
24/27	75	68,20	-	-	-	-	-	68,20
25/28	280	418,10	5,00	-	-	-	-	423,10
26/29	280	384,10	13,30	-	1,20	-	-	399,20
27/30	100	7,20	21,00	7,20	4,20	-	8,00	48,20
28/31	100	47,20	2,20	-	6,30	-	-	56,30
29/32	40	8,14	5,00	-	-	-	-	13,14
30/33	100	125,00	3,10	22,20	-	-	25,00	175,30
31/34	100	50,20	3,00	22,00	-	-	25,20	101,00
32/35	100	38,00	3,20	22,20	-	-	-	64,00

Temettuat Kayıtlarına Göre Manisa Uncuboz Köyü ve Tarihi Gelişimi

33/36	80	60,00	6,00	22,20	-	-	-	88,20
34/37	vermemiş	24,15	5,20	-	-	-	-	29,35
35/38	30	6,00	2,20	-	-	-	-	8,20
36/39	180	225,05	11,00	-	-	10,00	-	246,05
37/40	100	45,20	6,00	-	-	-	-	51,20
37/41	vermemiş	14,00	7,20	-	-	-	-	21,20
38/42	100	176,20	-	-	-	15,00	-	191,20
39/43	280	209,35	11,20	-	4,20	-	-	225,35
40/44	40	2,30	-	-	-	-	-	2,30
41/45	140	114,00	13,00	-	-	-	-	127,00
42/46	140	28,00	3,00	100,00	-	-	-	131,00
43/47	40	4,20	-	-	-	-	-	4,20
44/48	80	13,20	2,20	-	-	-	-	16,00
44/49	vermemiş	4,20	5,00	-	-	-	-	9,20
45/50	40	3,00	-	-	-	-	-	3,00
46/51	40	8,20	-	-	-	-	-	8,20
46/52	vermemiş	3,24	2,20	-	-	-	-	6,04
47/53	40	13,20	4,00	-	-	-	-	17,20
48/54	40	6,30	7,20	-	-	-	-	14,10
49/55	40	4,12	7,20	-	-	-	-	11,32
50/56	40	27,20	5,00	-	-	-	-	32,20
51/57	50	45,20	15,00	-	-	-	-	60,20
52/58	155	23,00	3,30	-	-	-	-	26,30
53/59	100	30,00	10,00	-	-	-	-	40,00
54/60	90	4,12	5,00	-	7,20	-	-	16,32
55/61	75	27,00	10,00	47,20	-	-	-	84,20
00/62	vermemiş	8,20	30,00	-	-	-	-	38,20
56/63	180	98,20	10,00	-	7,00	-	-	115,20
57/64	70	102,15	3,00	-	-	-	-	105,15
57/65	vermemiş	14,10	7,00	-	-	-	-	21,10
00/66	vermemiş	18,20	3,00	-	-	-	-	21,20
58/67	50	166,00	7,20	-	-	-	-	173,20
59/68	100	156,00	-	-	-	-	-	156,00
60/69	15	10,00	7,00	-	-	-	-	17,00
00/70	vermemiş	107,00	-	-	-	-	-	107,00
500/71	vermemiş	111,00	-	-	-	-	-	111,00
Toplam	6.090	5.978,32	379,20	290,00	44,20	45,00	58,20	6.796,12

Sonuç

Manisa şehrine çok yakın olan ve bir dağ eteği köyü sayılabilecek olan Uncuboz'un nüfus bakımından büyük bir gelişme göstermediği anlaşılmaktadır. Hem bu açıdan, hem de XIX. yüzyılın başlarından itibaren -Batı Anadolu'da görülen Rum nüfusundaki artışa rağmen-, köyde önemli sayıda Rum nüfusun yerleşmemesinin sebebi, geniş zirai imkanlara sahip bir ova köyü olmamasından kaynaklanmış olmalıdır.

Köyün tarım alanlarının yarısına yakın kısmı, 4 - 5 yıl nadasa bırakılmaktadır. En fazla üretilen üç ürün sırasıyla buğday, üzüm ve arpadır. Köyde hayvan olarak en fazla sayıda keçi beslenmekte, ardından da sığır türü hayvanlar gelmektedir. Temettuât kayıtlarından, köyün giderek önemini kaybeden değirmencilik dışında, dikkati çekecek derecede herhangi bir zenaatkar zümreye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. İktisadi hayatın büyük ölçüde tarıma dayandığı köyde, hizmet ve ticaret faaliyetleri ile hayvancılığın daha az seviyede, ikinci ve üçüncü sırada yer aldığı, bu durumun sonraki yıllarda da pek değişmediği anlaşılmaktadır.

Nejdet BİLGİ

Ek

Tablolarda kullanılan "hane/numro" altındaki rakamların, köyde isim olarak kimlere tekabül ettiği defterden aktarılarak Tablo IX'da verilmiştir.

Tablo IX: Uncubozköydeki vergi mükelleflerinin hane numaralarıyla isimleri

Hane/numro	VERGİ MÜKELLEFLERİ	Hane/numro	VERGİ MÜKELLEFLERİ
1/1	Hacı Mehmed oğlu Halil Efendi	34/37	İsa oğlu müteveffa Mehmed'in yetimi Mehmed
2/2	Çıracak oğlu Hacı Mahmud	35/38	Habib oğlu zevcesi Zeliha Hatun
3/3	Işık oğlu Ahmed zevcesi Emine Hatun	36/39	Hacı Hüseyin oğlu Ali
4/4	Sarı Hacı oğlu Mustafa	37/40	Bodur oğlu Veli
5/5	Koca Hüseyin oğlu Mehmed	37/41	Merkum Bodur oğlu Veli'nin hanesinde sâkin merkumun üveği valdesi Aişe Hatun
6/6	Dereköylü Ahmed oğlu Hacı Mahmud	38/42	Kara Ahmed oğlu Mustafa
6/7	Dereköylü Ahmed oğlu Hacı Mahmud Bey hanesinde sâkine merkumun zevcesi Hatme Hatun	39/43	Tarakçioğlu Hasan
7/8	Kırlı Hüseyin oğlu Mustafa ve karındaşı Hüseyin	40/44	Köse'nin oğlu Mustafa
8/9	Karcı oğlu Mustafa	41/45	Tokadı oğlu Halil
9/10	Mühtedi Çakır Mehmed	42/46	Bodur oğlu Hasan
9/11	Çakır Mehmed'in hanesinde sâkin üveği oğlu Ali oğlu Halil	43/47	Osman oğlu Sığırtaç Süleyman
10/12	Çömez Mustafa oğlu Mustafa	44/48	Zeyneb oğlu Ahmed
11/13	Menemenli Mustafa	44/49	Zeyneb oğlu Ahmed'in hanesinde sâkin merkumun zevcesi Aişe Hatun
12/14	Ulucaklı Hasan Ağa	45/50	Arab Hacı Ali
13/15	Genç Hasan oğlu Kabil	46/51	Molla Ahmed oğlu Bekir
13/16	Merkum Genç Hasan oğlu Kabil'in hanesinde sâkine merkumun zevcesi Emine Hatun	46/52	Merkum Molla Ahmed oğlu Bekir'in hanesinde sâkin merkumun zevcesi Emine Hatun
14/17	Küren oğlu Süleyman	47/53	Kırlı kızı Emine Hatun
15/18	Çaparlı aşiretinden Mahmud	48/54	Bodur oğlu zevcesi Zeliha Hatun ve müteveffanın yetimleri Ömer ve hemşiresi Aişe Hatun
16/19	Bodur oğlu Ahmed	49/55	Abdullah zevcesi Emine Hatun
17/20	Hacı Hüseyin zevcesi Aişe Hatun	50/56	Hacı Ömer oğlu Mehmed'in oğlu Mehmed
18/21	Hacı Osman oğlu Mehmed	51/57	Tekeli İbrahim'in zevcesi Atike Hatun

Nejdet Bilgi

19/22	Dereköylü oğlu Mustafa	52/58	Bodur oğlu müteveffa İbrahim yetimi Hasan valdeleri Atike Hatun
20/23	Kara İbrahim oğlu müteveffa Mustafa'nın yetimi Mehmed	53/59	Köylü Ömer oğlu Ömer
21/24	Hacı Hasan oğlu Halil	54/60	Hacı oğlu Halil
22/25	Köse oğlu Mustafa	55/61	Deli Hüseyin oğlu
23/26	Hasan Beşe oğlu Hasan'ın Mustafa Ali	00/62	Köylü Ömer'in hanesinde sâkine merkumun zevcesi Hadice Hatun
24/27	Kara Kocalı'dan Dağlı Mehmed	56/63	Arab oğlu Ahmed
25/28	Hacı Ömer oğlu Hüseyin	57/64	Hasan Beşe oğlu Hüseyin
26/29	Hacı Osman oğlu Mustafa	57/65	Merkum Hüseyin Beşe oğlu Hüseyin'in hanesinde sâkine merkumun valdesi Atike Hatun
27/30	Çoban Hasan oğlu Kara Veli	00/66	Kasab Hasan zevcesi Emine Hatun (Sultan mahallesinde Kasab Hasan hanesinde sâkine)
28/31	Mustafa oğlu Bektaş	58/67	Hacı Halil oğlu Mustafa ve karındaşı Ahmed
29/32	Tekelinin oğlu Ramazan	59/68	Kara Ahmed oğlu Ahmed
30/33	Molla Ahmed oğlu Ali	60/69	Hacı Ömer oğlu Mahmud zevcesi Aişe Hatun
31/34	Molla Ahmed oğlu Ahmed	00/70	Değirmancı Yanako veled İstiryo (Bölice-k-i atik mahallesinde sâkin)
32/35	Molla Ahmed oğlu Mustafa	00/71	Karagöz Yorgi (Hacı Yahya mahallesinde sâkin)
33/36	Molla Ahmed oğlu Halil		